

Канд. екон. наук Потапюк І. П.

Полтавський державний аграрний університет (Україна)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «БЕЗПЕКА»

Ще з давніх часів розвиток соціально-економічної думки доводить актуальність безпеки, яка сприймається як основна складова соціальної структури, перш за все, починаючи з індивіда. Визначення «безпека» походить з древньогрецької, яке спочатку трактувалося як «володіти ситуацією», однак пізніше його почали розглядати як певний стан або ж ситуацію спокою, що виникає за умов відсутності потенційної небезпеки, а також наявності органів влади та організацій, що забезпечують певні економічні, матеріальні та політичні умови [6].

У сучасних умовах увага до питань безпеки є дуже великою. Сьогодні відбувається зміна уявлень про безпеку завдяки світовій трансформації, тим самим переглядається місце безпеки як світової, національної, підприємницької, так і безпеки людини.

Безпекознавство розглядає безпеку як сукупність елементів, взаємозв'язок яких обумовлює властивості цілісності системи. Основна увага акцентується на виявленні різноманіття зв'язків, які займають певне місце як у його взаємозв'язку із зовнішнім середовищем, так і всередині досліджуваного об'єкта [4].

На законодавчому рівні в Україні тлумачення терміну «безпека» вперше розглядалося в Концепції національної безпеки у рамках поняття «національна безпека» і трактує національну безпеку як стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх зовнішніх загроз, що є необхідною умовою збереження та примноження духовних і матеріальних цінностей [5].

Поняття «безпека» – багатоаспектне, його слід трактувати, по-перше, як наявність і взаємодію зовнішніх факторів, умов, мінімально необхідних для благополучного існування та прогресивного розвитку об'єкта безпеки, збереження його цілісності, відновлення життєдіяльності й працездатності у разі виникнення небезпек і загроз; по-друге, як сукупність окремих властивостей самого об'єкта, що відображають його здатність активно функціонувати в зазначених вище

умовах, а також зберігати власну цілісність і відновлювати працездатність при реалізації небезпек і загроз [1].

В.М. Заплатинський [2] визначає безпеку як умови, в яких функціонує складна система відповідно до існуючих на даному етапі знань, потреб та уявлень, коли вплив внутрішніх і зовнішніх факторів не спричиняє негативні процеси по відношенню до неї.

Інший науковець описує безпеку як стан, тенденції розвитку й умови життєдіяльності соціуму, його структур, інститутів, установ, за яких забезпечуються збереження їх якісної визначеності, вільне функціонування, захищеність життєво важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз [3].

Відповідно до сучасної концепції безпеки, науковці з безпекології розглядають безпеку як бажаний стан окремої особи, суспільства та держави, тим самим відсутність будь-якої загрози для них. Тобто термін «безпека» трактують як захищеність від впливу будь-якого об'єкта або ж, навпаки, як стан захищеності будь-якого об'єкта від впливу зовнішніх і внутрішніх загроз.

Таким чином, категорія «безпека» є основою наукового тлумачення економічної безпеки. З метою здійснення підприємницької діяльності, яка забезпечує ефективне функціонування економічної системи в цілому, її стабільного розвитку, життєдіяльності та стійкості до зовнішніх факторів безпека є невід'ємною характерною та сталою рисою.

Список використаних джерел:

1. Дячков Д.В. Теоретичні основи дослідження сутності інформаційної безпеки. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2016. Вип. 2 (13). С. 110-116.
2. Заплатинський В.М. Логіко-детермінантні підходи до розуміння поняття «безпека». *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 2012. Вип. 5. С. 90-98.
3. Ліпкан В.А. Безпекознавство: навч. посіб. Київ: Європейський університет, 2003. 208 с.
4. Кузьменко А. Проблеми відповідності стратегії та системи забезпечення безпеки України національним потребам. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2432>.
5. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України: Постанова Верхов. Ради України від 16.01.1997 р. № 3/97-ВР: станом на 22 лип. 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3/97-вр#Text> (дата звернення: 28.03.2024).
6. Урба С.І., Івончак І.О. Теоретичні аспекти дослідження суті економічної безпеки. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 33-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_34_9.